

รายงานสรุปโครงการประชุมวิชาการ
เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียน
การสอนของพระสงฆ์”
วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554
เวลา 09.00 - 16.00 น.
ณ ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

จัดโดย

หลักสูตร สาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา
ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เครือข่ายโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา

คำนำ

หลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา จว. 8103 การฝึกปฏิบัติงานการเรียนและสอนของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กลุ่มจิตวิทยาการเรียนการสอน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชานี้ซึ่งเป็นพระสงฆ์นำทฤษฎีทางจิตวิทยาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการฝึกปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน สภาพการณ์จริงของพระสงฆ์

คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรฯ และศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จึงได้ดำเนินการติดต่อกับเครือข่ายโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนาร่วมกันจัดโครงการประชุมวิชาการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”

รายงานสรุปโครงการประชุมวิชาการฉบับนี้เป็นดัชนีบ่งชี้ว่านอกจากนักศึกษาที่เป็นพระสงฆ์จะได้รับประสบการณ์ตรงจากการนำทฤษฎีและผลงานวิจัยทางจิตวิทยาการเรียนรู้อและการสอนมาบริหารจัดการตามโครงการที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบแล้วยังเกิดผลพลอยได้ที่สำคัญ คือนอกจากจะเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรฯแล้วยังเป็นการสร้างเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้ ชุมชนภายนอกให้กว้างขวางต่อไป

หลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา
ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน
เครือข่ายโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียน
พระพุทธศาสนา

โครงการประชุมวิชาการ

เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”

วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554

เวลา 9.00-16.00 น.

ณ ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

1. ชื่อโครงการประชุมวิชาการ : เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”

2. หลักการและเหตุผล

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Learning) ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ ผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนและได้รับความสนใจอย่างทั่วถึงในชั้นเรียน (Student as active learner) โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

Constructivism เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเองมากกว่าที่จะรับความรู้จากการถ่ายทอดจากผู้อื่นโดยตรง บุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้จากพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ และการเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้อย่างมีความหมายเกิดขึ้นได้จากบรรยากาศของการทำงาน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และจากสภาพปัญหาหรือบทเรียนที่เป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

คณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา ศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน และเครือข่ายโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา ตระหนักในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้และการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนาโดยนักศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และมีความประสงค์จะได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อความรู้และประสบการณ์ดังกล่าว คณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรฯจึงเห็นสมควรจัดประชุมวิชาการจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) โดยที่การจัด

ประชุมวิชาการครั้งนี้เป็นการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับรายวิชาของหลักสูตรและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

3. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. เพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์ในการจัดทำแผนงาน และโครงการเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เพื่อนำเสนอผลการปฏิบัติงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับด้วยการนำเสนอผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบริบทของพระสงฆ์
3. เพื่อกระตุ้นความสนใจและจุดประกายความคิดในการพัฒนาแผนงานและโครงการใหม่ๆ ในการประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา
4. เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการได้ทราบถึงการจัดการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาเพื่อพัฒนามนุษย์รวมทั้ง การปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4. เป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ

4.1 ผู้บริหาร หัวหน้าสาขาวิชา คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง
จากภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย	จำนวน 10 คน
4.2 พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา	จำนวน 10 รูป
4.3 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	จำนวน 10 คน
4.4 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	จำนวน 15 คน
4.5 คณะกรรมการดำเนินโครงการ	จำนวน 10 คน
	รวมทั้งสิ้น 55 รูป/คน

5. วิธีการดำเนินการ

- 5.1 ปาฐกถา/บรรยาย/อภิปราย โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- 5.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา

5.4 การจัดนิทรรศการ

- 5.4.1 นิทรรศการทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์
- 5.4.2 นิทรรศการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา

6. ระยะเวลาจัดโครงการและสถานที่

วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554 เวลา 9.00-16.00 น. ณ ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3

7. การประเมินผลโครงการ

- 7.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยแบบสอบถาม
- 7.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการด้วยการสัมภาษณ์

8. วิทยากร

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยคุณยากร) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1 ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงการเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.2 ผู้เข้าร่วมโครงการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ที่ได้รับในการจัดนิทรรศการผลการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนพระปริยัติธรรมและโรงเรียนพระพุทธศาสนา
- 9.3 ผู้เข้าร่วมโครงการได้แนวความคิดในการพัฒนางานและโครงการใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่นำไปใช้จริงในสถาบันการศึกษาที่ตนเกี่ยวข้องและ/หรือปฏิบัติงานอยู่
- 9.4 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา

กำหนดการโครงการประชุมวิชาการ
เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”
วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554
เวลา 9.00-16.00 น.
ณ ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

-
- 08.30-09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00-09.15 น. กล่าวนำและกล่าวต้อนรับ
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา
- 09.15-10.15 น. ปาฐกถาำนำเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”
โดย ผศ.ดร. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 10.15-11.30 น. การนำเสนอผลงาน 1 “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สมองเป็น
ฐาน”
โดย พระมหาพินิจ พรหมวิจิตร
- 11.30-12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30-13.45 น. การนำเสนอผลงาน 2 “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็น
ฐาน”
โดย พระมหาอดิเรก สีตวรานุกุล
- 13.45-15.00 น. การนำเสนอผลงาน 3 “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงานเป็น
ฐาน”
โดย พระครูสังฆรักษ์ชวาล เจเถื่อน
- 15.00-16.00 น. ตอบข้อซักถามและชมนิทรรศการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตาม
แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา

.....

หมายเหตุ มีอาหารว่างและเครื่องดื่มบริการ เวลา 10.30 น. และ 14.30 น.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
โครงการประชุมวิชาการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน บริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”	1
กำหนดการโครงการประชุมวิชาการ	4
การนำเสนอผลงาน 1 : โครงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย พระมหาพินิจ พรหมวิจิตร	5
การนำเสนอผลงาน 2 : โครงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย พระมหาอดิเรก สีตวรานุกูล	20
การนำเสนอผลงาน 3 : โครงการฝึกปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย ใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้วยการ คัดแยกขยะของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง โดย พระครูสังฆรักษ์ชวาล เจเถื่อน	30
รายงานผลการประเมินโครงการประชุมวิชาการ	38
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมวิชาการ	43
บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตกับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม	44
ภาพกิจกรรมการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”	45
รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการประชุมวิชาการ	54

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สมองเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พระมหาพินิจ พรหมวิจิตร
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการสอน
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1. ชื่อโครงการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผู้รับผิดชอบโครงการ พระมหาพินิจ พรหมวิจิตร

3. หลักการและเหตุผล

ทักษะชีวิต (Life Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน และเป็นทักษะที่จะช่วยสนับสนุนและลดประเด็นปัญหาสำคัญที่เข้ามาคุกคามชีวิตของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างการดำเนินชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทักษะเป็นคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในวงการการศึกษาและจิตวิทยา หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต Egan & Cowan (1979:8) ส่วนคำว่า ชีวิตตามแนวคิดของ Nelson Jones (1992:15) ได้กล่าวถึงชีวิตไว้ว่า ชีวิตประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งด้านร่างกาย (Biological Life) และส่วนที่สองด้านจิตใจ (Psychological Life) โดยปกติส่วนใหญ่เมื่อกล่าวถึงชีวิตก็จะไม่พ้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย แต่จิตใจนั้นก็ประกอบองค์ประกอบหลักที่สำคัญของชีวิต อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบทั้งสองส่วนมีความเกี่ยวและมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อร่างกายอ่อนเพลียก็จะทำให้รู้สึกจิตใจอ่อนล้า หรือเมื่อจิตใจซึมเศร้าก็จะส่งผลกระทบต่อความเจ็บป่วยทางร่างกายได้ ดังนั้นชีวิตด้านจิตใจจึงเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของมนุษย์ในการดำเนินชีวิต

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (2548:30) ได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงปริญญาตรี จำนวน 4,645 คน จาก 25 จังหวัด ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชนไทย คือ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาท อันดับ 3 คือ ปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย และอันดับรองลงมา คือ ปัญหาการเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากครอบครัวและการที่เยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2545:66-67) ได้กล่าวถึงเด็กและเยาวชนไว้ว่า ปัจจุบันทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชน ที่จะช่วยให้สามารถเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบันได้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization (WHO). 1993:Online) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้บุคคลมีพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมที่จะสามารถจัดการกับความต้อการและปัญหาต่างๆที่มากกระตุ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง Broolin (1989) ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะ (Skills) และความรู้ (Knowledge) ที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตตลอดจน เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยเป็นการที่บุคคลเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่างๆทั้งด้านชีวิตส่วนตัว ชีวิต

ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และชุมชน การพัฒนาทักษะชีวิตสามารถมุ่งประเด็นสำคัญในการพัฒนาได้ในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านการใช้เวลาว่าง และด้านสังคมและชุมชน Nelson-Jones. (1992: 15) ซึ่งสอดคล้องกับ Mulligan (2004: 2-4) ได้แบ่งพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับทักษะชีวิตออกเป็นขอบข่ายใหญ่ๆได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงานและอาชีพ ด้านการเงิน ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านชีวิตสังคมตลอดจนกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ De jung (1995: 99-100)ได้กล่าวถึงขอบข่ายพื้นฐานกว้างๆ ของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสุขภาพ (Healthy) การพัฒนาทักษะชีวิตด้านส่วนบุคคลและระหว่างบุคคล (Personal and Lntersonal Development) การพัฒนาทักษะชีวิตในการทำงานและการประกอบอาชีพ (Work and Career) และการพัฒนาทักษะชีวิตด้านเพศศึกษา (Sexuality Education) เป็นต้น

ทักษะชีวิตเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในแต่ประเทศ และได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้กันอย่างมาก เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เข้ามาคุกคามในการดำเนินชีวิตของเด็กและวัยรุ่น ตัวอย่างเช่น การศึกษาของGregory (2001: Online) ได้ศึกษาทักษะชีวิตและการตี้อแอลกอฮอล์ของนักศึกษาที่เป็นนักกีฬาในวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการลดพฤติกรรมเสี่ยงในการตี้อแอลกอฮอล์และปัญหาที่สัมพันธ์กับการตี้อแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ Griffin; & Botvin (2003: Online) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันในโรงเรียนกับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดในระยะต้น โดยการศึกษานี้ได้ใช้โปรแกรมฝึกทักษะชีวิต (Life Skills Program Training)โดยมีโรงเรียนเป็นพื้นฐาน (School-Based) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในเมืองใน 29 โรงเรียนในนิวยอร์กที่มีผลการเรียนต่ำตลอดจนมีกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด อีกทั้งจากการศึกษาของSharon; Sue; & Juliana (2003: 74-165) ได้ศึกษาการสร้างทักษะชีวิตโดยผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการให้ความร่วมมือและการทดลองหลังเลิกเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 โดยเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตหลังเลิกเรียน โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการทดลองผ่านโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต

จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศข้างต้นเกี่ยวกับทักษะชีวิต จะเห็นได้ว่า ทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นที่หลายๆหน่วยงานให้ความสนใจและได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางอีกทั้งยังสามารถไปประยุกต์ใช้ได้ ในหลายๆ ประเด็น ปัญหาสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเรียนตกต่ำ ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหาการตี้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการลดพฤติกรรมเสี่ยง เป็นต้น Spiegler: & Guevremont (1998:269) ได้กล่าวว่า เด็กและวัยรุ่นที่ขาดทักษะสังคม และทักษะในการดำเนินชีวิตจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆในการดำเนินชีวิต เช่น ปัญหาการปรับตัวไม่เหมาะสม ปัญหาการแยกตัวออกจากสังคม ปัญหาผลการเรียนต่ำ และปัญหาพฤติกรรมเกเร ดังผลการศึกษาของ Thompson: Rudolph:&Henderson (2004:4) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาในปีการศึกษา พ.ศ. 2545 พบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีเด็กและเยาวชนพยายามฆ่าตัวตายไม่ต่ำกว่าวันละ 25 คน ถูกจับกุมในข้อหาก่อคดีอาชญากรรมวันละ 180 คน ถูกจับกุมในข้อหา ยาเสพติดวันละ 367 คน และออกจากโรงเรียนกลางคัน จำนวน 2861 คน ทั้งนี้จากปัญหาดังกล่าวเป็นผลมาจากปัญหาครอบครัวและปัญหาของการที่เด็กและเยาวชนขาดทักษะในการดำเนินชีวิตอีกทั้ง Nelson-Jones (1997:8) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะมี

จิตใจที่เป็นสุข (Mental Wellness) แต่ถ้าขาดทักษะชีวิตที่เหมาะสมจะไม่สามารถเติมเต็มศักยภาพของตนเอง และความต้องการของตนเองได้ สุดท้ายอาจจะนำมาซึ่งความเจ็บป่วยทางจิตใจ

จากการศึกษาของ Mangrulkar; Whitman;&Posner (2001: 22) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนา ทักษะชีวิตในเด็กและวัยรุ่น ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของชีวิตไว้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะทางสังคม (Social Skills) ประกอบด้วย การสื่อสาร การปฏิเสธและเจรจาต่อรอง การกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสม การให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางด้าน ความคิด (Cognitive Skills) ประกอบด้วย การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (การเข้าใจผลของลงการกระทำที่จะ เกิดขึ้น การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา) และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) ประกอบด้วย การจัดการความเครียด การจัดการกับความรู้สึกด้านความโกรธ และการควบคุมและดูแลตนเอง ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบดังกล่าวเป็นทักษะที่มีส่วนในการส่งเสริมช่วยทำให้เกิด ทักษะชีวิตที่สมบูรณ์แก่เด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ฉบับที่ 2 (แก้ไข) พ.ศ. 2545 ทำให้มีการปฏิรูป การศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการศึกษาการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็น หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ประกอบด้วย

1. หลักการจัดการศึกษา ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญสุด
2. การเรียนรู้ที่เน้น ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา
3. กระบวนการเรียนรู้
4. การประเมินการเรียนรู้
5. การพัฒนาหลักสูตรระดับต่างๆ
6. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

ซึ่งการจัดการศึกษา ยึดหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1. ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ 2. ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ 3. กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สุวิทย์ มูลคำ (2544:17) ในการปฏิรูปการศึกษานั้น หัวใจสำคัญคือ การ ปฏิรูปการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้ วิธีเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ประเวศ วะสี (2543)

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน ทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจคือแนวคิดในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) การ เชื่อมโยงการค้นพบทางด้านการเรียนรู้ของสมองกับการจัดการเรียนรู้นี้เป็นฐานสำคัญที่จะทำให้เราสามารถ ก้าวไปบนเส้นทางของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ชัดเจนขึ้น มีหลักเกณฑ์และเหตุผล การจัดการ เรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของสมองจะทำให้เด็กมีพัฒนาการการเรียนรู้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของสมองมนุษย์ ซึ่งนักวิจัยทั่วโลกค้นพบตรงกันว่า สมองมนุษย์ทุกคนถูกออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้โดยแท้ ไม่มีสมองของมนุษย์ (ปกติ) คนใดที่จะไม่เรียนรู้ เพียงแต่การพัฒนาจะดีเพียงใดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ที่อยู่รอบๆตัวเด็ก วิทยากร เชียงกุล (2548: 115) ดังนั้น Brain-Based Learning (BBL) จึงน่าจะเป็นทางออกสำหรับวิกฤติการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย กฤษณพงศ์ กีรติกร (2547)

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เป็นแนวคิดที่เริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1980 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านประสาทวิทยาศาสตร์ (Neuroscience) และศาสตร์ด้านกรูติด (Cognitive Science) ความก้าวหน้าเหล่านี้เสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนของกระบวนการรู้คิดของบุคคลที่เกิดจากโครงสร้างและการทำงานของสมอง การจัดการเรียนการสอนซึ่งมุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อความรู้เหล่านี้ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา

Renate Nummela Caine and Geoffrey Caine, (1990:66-67) แห่งมหาวิทยาลัยมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้เสนอหลักการ 12 ข้อ ในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

1. สมองเป็นเครื่องประมวลผลที่ทำงานปรับตัวอย่างซับซ้อน

คุณสมบัติที่ดีที่สุดของสมองคือ ความสามารถในการทำงานหลายระดับ และหลายด้านไปได้พร้อมกัน ความคิด อารมณ์ จินตนาการ แรงจูงใจในการเรียน และการทำงานทางสรีระจะทำงานไปพร้อมๆกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันประหนึ่งว่าเป็นระบบเดียวกัน เป็นระบบใหญ่ที่ทำการแลกเปลี่ยนและโต้ตอบข้อมูลกับสิ่งแวดล้อม การทำความเข้าใจการทำงานของสมองต้องดูจากการทำงานทั้งระบบ ถ้าดูการทำงานของแต่ละระบบย่อยๆ จะไม่สามารถเข้าใจได้ การเรียนรู้ของมนุษย์จึงมีลักษณะซับซ้อน มีหลายแง่มุมที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำนองเดียวกับธรรมชาติการทำงานของสมอง

2. สมองถูกสร้างมาเพื่อให้ทำงานอย่างมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ในช่วง 1-2 ปีแรกหลังคลอด สมองของมนุษย์มีความอ่อนไหวต่อสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ความรู้สึกต่างๆ มากที่สุด อยู่ในสภาพที่เปิดกว้างต่อสิ่งต่างๆ ภายนอก รับการเปลี่ยนแปลงและการขัดเกลาจากสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดได้มากที่สุด มีนักจิตวิทยาทางสังคมและวัฒนธรรมชื่อ Vygotsky ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้และการรับรู้ทางสังคม ที่อธิบายว่า ถ้าหากมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา สมองและจิตใจของบุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะความสัมพันธ์กับผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้บุคคลสามารถปรับความคิดและพฤติกรรมให้กลมกลืนกับคนอื่นๆในสังคมนั้นได้ เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับสังคมที่อาศัยอยู่และการหาหนทางที่จะดำเนินชีวิตในสังคมนั้น การเรียนรู้ของมนุษย์จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับธรรมชาติของสมองที่อาศัยกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3. มนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการค้นหาความหมายมาแต่กำเนิด

การค้นหาความหมายนั้นหมายถึง ความพยายามเข้าใจถึงประสบการณ์ที่พบรอบตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำเพื่อการอยู่รอด อันเป็นพื้นฐานของสมองและจิตใจของมนุษย์ พฤติกรรมที่พยายามเข้าใจถึงประสบการณ์รอบตัวนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต แต่แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดนั้นเป็นพลังเดียวกันตลอดช่วงชีวิตของเรา โดยที่แก่นแท้ของการค้นหาความหมายนั้นเกิดจากการที่มนุษย์พยายามจะ

ค้นหาวัตถุประสงค์และคุณค่าของสิ่งรอบตัว ขอบเขตการค้นหาวัตถุประสงค์ของมนุษย์นั้นมีการอธิบายอยู่ในทฤษฎีทางจิตวิทยาหลายทฤษฎี ดังเช่น ทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ ซึ่งตอบคำถามเบื้องต้นง่าย ๆ ว่า “ฉันคือใคร” และ “ทำไมฉันจึงอยู่ที่นี่” เป็นต้น การค้นหาความหมายนั้นมีตั้งแต่ความต้องการกิน และแสวงหาสถานที่ที่ปลอดภัย จนถึงพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์และค้นหาอัตลักษณ์ของตน ไปจนถึงระดับการค้นหาขีดความสามารถของตนและการพยายามแสดงศักยภาพสูงสุดของตน

4. การค้นหาความหมายของมนุษย์เป็นการทำงานอย่างมีรูปแบบ

การทำงานอย่างมีรูปแบบ หมายถึง การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลต่างๆให้เป็นระเบียบ ซึ่งสมองได้ระบบนี้มาตั้งแต่กำเนิดและการเรียนรู้ในภายหลัง สมองและจิตใจจะแยกแยะสิ่งที่ดูคุ้นเคยได้โดยอัตโนมัติและในขนาดเดียวกันนั้นก็ค้นหาและตอบสนองต่อสิ่งเร้าชนิดใหม่ ด้วยคุณสมบัตินี้สมองและจิตใจจึงเปรียบได้กับนักวิทยาศาสตร์บวกกับจิตรกรในการพยายามที่จะหาจุดเด่นและเข้าใจรูปแบบและก็ยังสร้างรูปแบบที่มีความเฉพาะและแปลกใหม่ด้วยตนเอง สมองและจิตใจก็จะพยายามที่จะจัดระบบข้อมูลที่ไม่ก่อให้เกิดความหมาย ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่ไม่ประติดประต่อกัน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจนอกจากนี้ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องปล่อยให้ผู้เรียนสามารถสร้างรูปแบบที่มีเฉพาะของตนซึ่งเป็นหลักที่ขึ้นอยู่กับผู้เรียนแต่ละบุคคล

5. อารมณ์มีความสำคัญต่อการทำงานของสมองในการสร้างรูปแบบ

สิ่งที่เราเรียนมักได้รับอิทธิพลและถูกควบคุมโดยอารมณ์และสถานะทางจิตใจอันประกอบด้วย ความคาดหวัง ความลำเอียง ความมีอคติ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมจะเป็นตัวกระตุ้นที่หล่อหลอมความคิด และความคิดก็เป็นตัวที่หล่อหลอมอารมณ์โดยทั้งสองตัวไม่สามารถแยกจากกันได้ นอกจากนั้นอารมณ์ยังช่วยเติมสีสันให้กับความหมาย ดังเช่น ในการใช้คำเปรียบเปรยหรืออุปมาอุปมัย นอกจากนี้ผลกระทบทางอารมณ์ต่อบทเรียนและประสบการณ์ชีวิตจะยังคงมีผลต่อเนื่องไปนานหลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้ว บรรยากาศทางอารมณ์ที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างราบรื่น

6. ทุกส่วนของสมองมีการรับรู้พร้อมๆกันและเกิดความคิดทั้งแบบแบ่งส่วนและแบบภาพรวม

ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างระหว่างสมองซีกซ้ายและซีกขวาอยู่จริง แต่สมองทั้งสองข้างจะทำงานปฏิสัมพันธ์กันในการประสบการณ์ทุกอย่างในชีวิตประจำวัน ทั้งเรื่องการสร้างงานศิลปะ การคำนวณไปจนถึงการค้าขายและการทำบัญชี ความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานต่างกันของสมองสองซีกจะมีประโยชน์มากในการที่บอกให้เรารู้ว่าสมองทำงานโดยการแบ่งข้อมูลที่รับมาเป็นส่วนๆ และก็รับรู้ข้อมูลเป็นองค์รวมพร้อมๆกัน การศึกษาและการสอนที่ดีควรนำข้อเท็จจริงนี้มาใช้ประโยชน์ในการให้ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่เป็นชิ้นงานและเป็นโครงการโดยภาพรวม

7. การเรียนรู้อาศัยทั้งจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะและการรับรู้ต่อสภาพรอบข้าง

สมองสามารถจดจำทั้งข้อมูลที่กำลังจดจ่ออยู่และข้อมูลที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากสิ่งที่กำลังสนใจอยู่ในขนาดนั้น สมองสามารถตอบสนองต่อบริบททางประสาทสัมผัสที่กว้างกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องที่มีการเรียนการสอนหรือเรื่องที่กำลังสื่อสารกันอยู่ ข้อมูลและสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แม้กระทั่งจิตใจได้

สำนึกที่แสดงถึงทัศนคติ และความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ก็สามารถมีผลต่อผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมของการเรียนมมากเป็นพิเศษ

8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก การเรียนรู้ในระดับจิตสำนึกอาจผ่านทางอภิปราย การจดบันทึก ฯลฯ ส่วนการเรียนรู้ระดับจิตใต้สำนึกจะเกิดขึ้นภายหลังเมื่อผู้เรียนได้วิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ นำมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิต หรือนำมาประยุกต์กับเหตุการณ์ในบริบทจริง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรตระหนักถึงการเรียนรู้ทั้งสองระดับนี้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระ ได้อภิปราย ได้ฝึกการสะท้อนคิด การควบคุมประเมินความคิดตลอดจนการเชื่อมโยงความรู้กับสภาพการณ์จริง

9. มนุษย์มีวิธีการจดจำอย่างน้อยสองวิธี

ปัจจุบันมีวิธีจำแนกการจดจำหลายวิธี วิธีที่เสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนตามแนวทางนี้คือ วิธีการจำแนกที่เสนอโดย O'Keefe และ Nadel ซึ่งแบ่งการจำเป็นสองวิธีคือ การจำแบบ Taxon Memory และการจำแบบ Locale Memory เรามีระบบในการเรียกความจำที่ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกันหรือมักใช้การท่องจำว่าการจำแบบ Taxon Memory การจำระบบนี้ถูกกระตุ้นโดยการให้รางวัลหรือการลงโทษส่วนการจำแบบ Locale Memory มักจะมีความเกี่ยวข้องกัน และได้รับการเชื่อมโยงจากสิ่งแปลกใหม่รอบตัว จะสามารถเรียกกลับมาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมนุษย์เรามีความสามารถในการจำประสบการณ์ต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์จากการใช้การจดจำทั้งสองวิธีนี้

10. การเรียนรู้มีการพัฒนาตลอดเวลาและการพัฒนาเกิดขึ้นได้หลายวิธี

สมองมีความยืดหยุ่น ดังนั้นวงจรในสมองเกิดจากประสบการณ์เป็นตัวหล่อหลอมขึ้น ถึงแม้ว่าในสมองจะมีลำดับของพัฒนาการบางอย่างที่ค่อนข้างกำหนดตายตัวมาแล้วตั้งแต่เด็ก ตัวอย่างเช่น การมีหน้าตาของโอกาส ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อเตรียมสมองให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต การเรียนภาษาและศิลปะ จึงต้องเริ่มตั้งแต่เด็กก็ยังมีอายุน้อยมากๆ แต่ส่วนสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสมองนั้นยืดหยุ่นก็คือ ประสิทธิภาพและการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการเรียนรู้ เพราะว่าเซลล์ประสาทยังคงมีความสามารถในการเชื่อมโยงวงจรใหม่ๆ ได้ตลอดชีวิตของเรา

11. การเรียนรู้แบบซับซ้อนจะถูกกระตุ้นโดยความท้าทายและถูกยับยั้งโดยการถูกข่มขู่

สมองและจิตใจจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด และมีการเชื่อมโยงของระบบประสาทได้ดีที่สุดเมื่อมีความท้าทายเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยให้สามารถลองเสี่ยงในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างไรก็ตามสมองและจิตใจจะลดประสิทธิภาพการทำงานลงเมื่อรู้สึกถึงการข่มขู่ สมองจะทำงานด้วยความคล่องแคล่วน้อยลง และจะเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปใช้โหมดที่มั่นคงและขั้นตอนที่ไม่สลับซับซ้อนข้อมูลดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมจึงต้องสร้าง และคอยควบคุมบรรยากาศการเรียนให้ตื่นตัวแบบผ่อนคลายอยู่เสมอ โดยการลดการถูกข่มขู่และเพิ่มความท้าทาย โดยที่การลดความรู้สึกถูกข่มขู่ไม่ได้หมายถึงการทำให้ผู้เรียนรู้สึกสบายเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญคือครูต้องลดความรู้สึกในแง่ที่เป็นความรู้สึกว่าอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้และรู้สึกอ่อนล้า เพราะการที่มีความเครียดและความรู้สึกวิตกกังวลเป็นบางครั้งบางคราวนั้นเป็น

สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าต้องเกิดขึ้นเสมอในการเรียนรู้ปกติ เพราะว่าการเรียนรู้จริงๆ นั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ความรู้สึกตึงเครียดจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเรียนรู้เสมอ

12. สมอของแต่ละคนมีความจำเพาะตัวไม่เหมือนกัน

มนุษย์ทุกคนมรสมองซึ่งทำงานเหมือนกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกัน ความแตกต่างนี้บางส่วนเกิดจาก พันธุกรรมบางส่วนก็เกิดจากความรู้ที่มีอยู่ดั้งเดิมและสภาพแวดล้อมรอบตัว และความสามารถพิเศษของผู้เรียน สิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างในแต่ละบุคคลก็คือ เราต้องรู้ว่าผู้เรียนทุกคนมีสิทธิ์ได้เลือกวิธีการเรียน และ พวกเขาต้องได้รับความรู้จากหลายแหล่ง มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่พิเศษเพราะว่ามนุษย์มีความสามารถได้ในหลายๆด้าน และมีความสามารถที่หลากหลายและแสดงออกได้แตกต่างตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล

จากหลักการทั้ง 12 ข้อ เป็นการนำเสนอวิธีการทำงานของสมอเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามแนวคิดโดยใช้สมอเป็น ที่กล่าวมาแล้ว เคนและเคนยังได้เสนองค์ประกอบ 3 ประการ ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสมอ ประกอบด้วย

1. Orchestrated Immersion คือ การจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาให้หลากหลายซับซ้อน ใช้สื่อหลายๆแบบ รวมทั้งให้มีการจัดการเรียนการสอนในประสบการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงบูรณาการความรู้หลายๆอย่างเข้าด้วยกัน

2. Relaxed Alertness คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลาย สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อที่มีความท้าทาย เพราะความท้าทายนี้จะช่วยกระตุ้นให้จิตใจของผู้เรียนอยู่ในภาวะตื่นตัว ชวนให้ค้นคว้าหาคำตอบ ขณะเดียวกันต้องทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศให้ไม่รู้สึกถูกกดดันหรือถูกข่มขู่จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

3. Active Processing คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ จากการกระทำด้วยตนเองให้ผู้เรียนเข้าถึงแก่นแท้ของปัญหาโดยให้วิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ลงมือทดลอง ประดิษฐ์ หรือได้เล่าเหตุการณ์เรื่องราวที่ได้ประสบซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

จากการประมวลข้อค้นพบในงานวิจัยด้านสมอที่นำมาสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้สมอเป็นฐาน (Brain-Based Learning) สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอนั้น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เสนอเนื้อหาโดยใช้ยุทธวิธีการสอนที่หลากหลาย
2. ตระหนักว่า นักเรียนแต่ละคนมีความพร้อมในการเรียนไม่เท่ากันเสมอไป ต้องผนวกเอาความรู้และการปฏิบัติ สุขภาพทั้งกายและใจ (การกินอาหารที่ดี การออกกำลังกาย การผ่อนคลายความเครียด) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
3. พยายามทำให้บทเรียนและกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในการหาความหมายของจิตใจ

4. เสนอข้อมูลภายในบริบทใดบริบทหนึ่งเพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถบ่งชี้ชุดของแบบแผนได้และสามารถเชื่อมต่อกับประสบการณ์ก่อนหน้านี้ของเขาได้

5. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนและครุมีทัศนคติในทางบวกเกี่ยวกับการเรียนการสอน สนับสนุนให้นักเรียนตระหนักในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของพวกเขาและตระหนักว่าอารมณ์นั้นมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ ครูที่มีอารมณ์ดีและอารมณ์ขันจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

6. พยายามอย่าสอนข้อมูลเป็นเรื่องๆโดยไม่เชื่อมโยงกับบริบทใหญ่ การสอนแบบแยกส่วนทำให้การเรียนรู้เข้าใจยากควรออกแบบกิจกรรมที่ให้สมองทั้งสองซีกมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารถึงกันและกัน

7. วางสื่อการเรียนรู้ไว้รอบห้องเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางอ้อม ควรตระหนักว่า ความสะดวกหรือร้อนของครู การทำตัวเป็นแบบอย่างและการชี้แนะเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่กำลังเรียน

8. ใช้เทคนิคการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงของบุคคล สนับสนุนกระบวนการการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ผ่านการสะท้อนกลับและการรู้จักความคิดของตนเอง (metacognition) เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สำรวจการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีจิตสำนึก

9. การสอนข้อมูลและทักษะโดยไม่สัมพันธ์กับประสบการณ์ก่อนหน้านี้ของผู้เรียนบังคับให้ผู้เรียนต้องพึ่งพาการจำแบบท่องจำ

10. ใช้เทคนิคที่สร้างหรือเลียนแบบประสบการณ์จริงของโลกและใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย

11. พยายามสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายแบบผ่อนคลาย

12. ใช้ยุทธศาสตร์การสอนเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความถนัดของเขาทั้งด้านการฟัง การจินตนาการเป็นภาพ การปฏิบัติ และอารมณ์

แนวทางการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้นนี้จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับการทำงานของสมองอย่างแท้จริง ซึ่งในการสอนที่แฝงด้วยความเข้าใจในพฤติกรรมการเรียนรู้ของสมองจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถดึงศักยภาพของสมองมาใช้ได้อย่างเต็มที่ที่ไม่ทำให้สมองสูญเสียศักยภาพในการทำงาน ทำให้การเรียนไม่ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งจะมีผลเสียอย่างมากในการทำลายเซลล์สมองโดยไม่จำเป็น

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน โดยหลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานซึ่งมี 12 ประการ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนเพื่อการผ่อนคลาย (Approach to relaxation) มีที่มาและแนวคิดที่ว่า การตื่นตัวที่ผ่อนคลายเป็นการพยายามลดความกลัวในตัวผู้เรียนและเสริมบรรยากาศที่ท้าทายการเรียนรู้ นักเรียนควรได้รับการท้าทายที่มีความเฉพาะตน ซึ่งจะกระตุ้นจิตใจของผู้เรียนให้มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ เช่น การกาทำสมาธิก่อนเรียนเพื่อให้เด็กสงบและปรับคลื่นสมองให้พร้อมที่จะเรียนรู้ ทำบรรยากาศในห้องเรียนที่ผ่อนคลาย

2. ขั้นการใช้ผังมโนทัศน์ (Concept mapping) มีที่มาและแนวคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนต้องการแสวงหาความหมายและเกิดมาพร้อมความต้องการที่จะเข้าใจ ที่จะรู้จักชื่อ รู้จักการรวมกลุ่มของสิ่งต่างๆหรือที่เรียกว่า

การจัดแบบแผน ซึ่งเป็นการเข้าใจความหมายของการรวมกลุ่ม การแยกประเภท การตัดสินใจ การจัดทำแผนที่ความคิด การจัดประเภท มนุษย์จะรับรู้และเลือกสิ่งที่ต้องการจะรู้ สมองจะรับรู้และจัดแบบแผนสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเรา และขณะเดียวกันก็จะแสวงหาและตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ๆ

3. ขั้นการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) มีที่มาและแนวคิดที่ว่า สมองจะเรียนรู้ได้ขึ้นกับการเรียนการสอนจะต้องอิงอยู่กับบริบทที่เกี่ยวข้องและสมองจะเข้าใจและจำได้ดีเมื่อมีความจำแบบเชื่อมโยง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถระบุแบบแผนต่างๆ ของความรู้ได้และสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีอยู่ก่อนได้ พยายามหลีกเลี่ยงการแยกข้อมูลออกจากบริบทเพราะการแยกข้อมูลออกจากบริบทจะทำให้การเรียนรู้ยากต่อการทำความเข้าใจ เนื่องจากผู้เรียนไม่เห็นความเชื่อมโยงกับบริบทหรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

4. ขั้นการบริหารสมอง (Operation to Brain-Gym) มีที่มาและแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ของสมองจะดีขึ้นถ้าใช้สมองทั้ง 2 ซีก ไปด้วยกัน ความพร้อมในการเรียนรู้ของสมองนั้นควรมีการออกกำลังกายควบคู่กันไปด้วย ซึ่งการบริหารสมองเป็นการช่วยให้การทำงานของสมองซีกซ้ายซีกขวาเชื่อมโยงทำงานประสานกันได้ดี ติดต่อกันสื่อสาร รวมทั้งประเมินสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักเหตุผล ความสามารถในการรับรู้ความคิดเห็นของผู้อื่นที่จะพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน และยังส่งผลให้เกิดความผ่อนคลายอีกด้วย

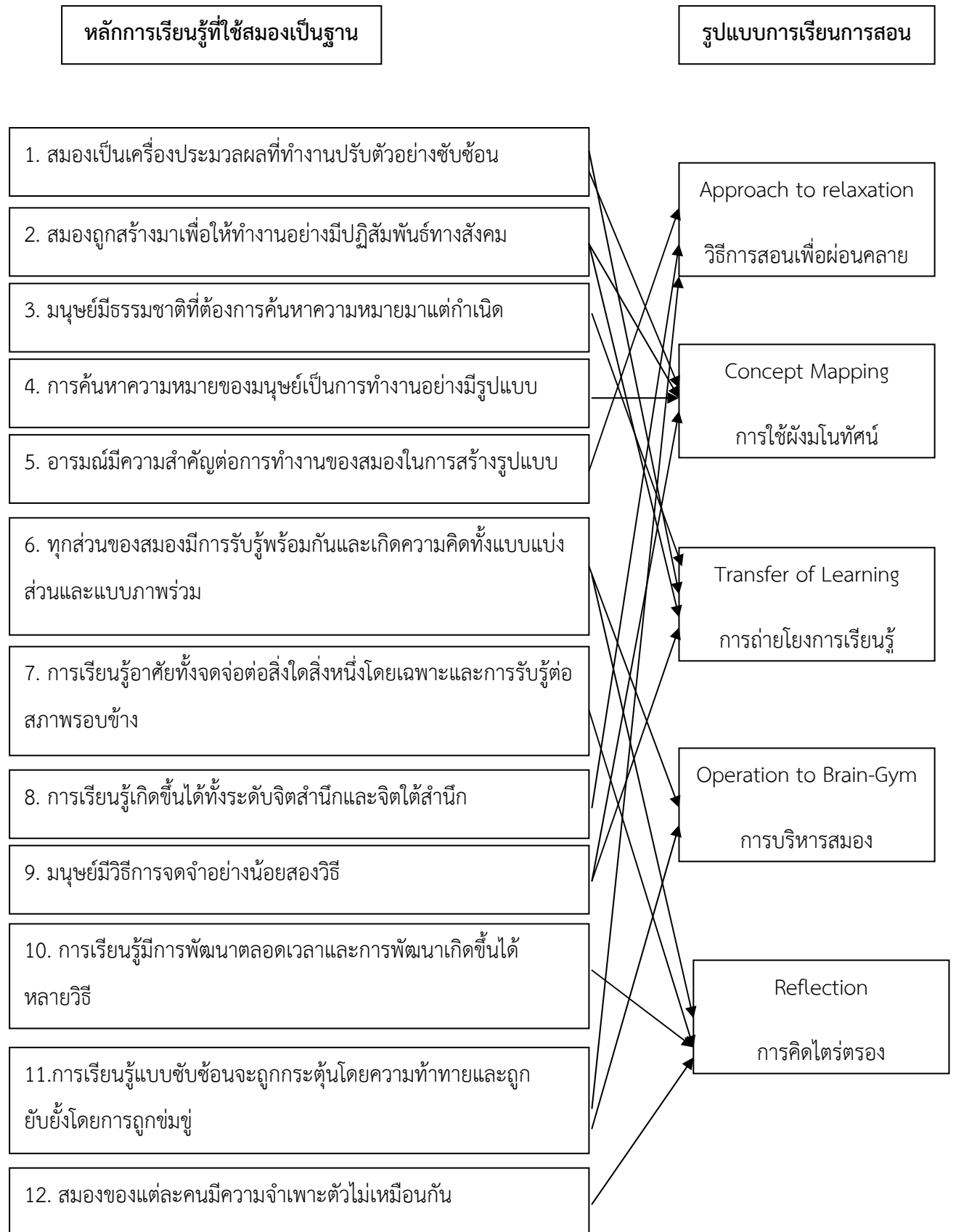
5. ขั้นการคิดไตร่ตรอง (Reflection) มีที่มาและแนวคิดที่ว่า สมองเมื่อมีการรับรู้หรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ จะมีการดำเนินการกับข้อมูล การพิจารณาและไตร่ตรอง ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในขณะที่สติรู้ตัวและซึ่มซิบในลักษณะแบบไม่รู้ตัว เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้เกิดจากการประมวลผลประสบการณ์ทั้งหมด

ตาราง การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

หลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน	รูปแบบการเรียนการสอน				
	A	C	T	O	R
1. สมองเป็นเครื่องประมวลผลที่ทำงานปรับตัวอย่างซับซ้อน		/	/		
2. สมองถูกสร้างมาเพื่อให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพทางสังคม		/	/		
3. มนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการค้นหาความหมายมาแต่กำเนิด			/		
4. การค้นหาความหมายของมนุษย์เป็นการทำงานอย่างมีรูปแบบ		/			
5. อารมณ์มีความสำคัญต่อการทำงานของสมองในการสร้างรูปแบบ	/				
6. ทุกส่วนของสมองมีการรับรู้พร้อมๆ กันและเกิดความคิดทั้งแบบแบ่งส่วนและแบบรวมภาพ				/	/
7. การเรียนรู้อาศัยทั้งการจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะและการรับรู้ต่อสภาพรอบข้าง					/

8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก	/				
9. มนุษย์มีวิธีการจดจำอย่างน้อยสองวิธี		/	/		
10. การเรียนรู้มีการพัฒนาตลอดเวลาและการพัฒนาเกิดขึ้นได้หลายวิธี					/
11. การเรียนรู้แบบซับซ้อนจะถูกกระตุ้นโดยความท้าทายและถูกยับยั้งโดยการถูกข่มขู่	/			/	
12. สมองของแต่ละคนมีความจำเพาะตัวไม่เหมือนกัน					/

การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

จากรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้นำเสนอมานั้น ได้มีการผสมผสานแนวคิดต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน สำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งในการเรียนการสอนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง ในสถานการณ์ที่เป็นจริง

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน เพื่อสามารถที่จะนำความรู้ไปพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญสืบต่อไป

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้วิธีการเรียนรู้แบบการใช้สมองเป็นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบผลการใช้วิธีการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต

5. เป้าหมาย

1. เชิงคุณภาพ

นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม มีทักษะชีวิตทางสังคม ทางความคิด และการเผชิญทางอารมณ์ ในการดำเนินชีวิตประจำวันสูงขึ้น

2. เชิงปริมาณ

นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดศรีบุญเรือง 16 รูป

6. แนวทางการดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย จำนวน 3 สัปดาห์ 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มโนทัศน์หลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบ ACTOR มาเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแบบ ACTOR

ขั้นตอนของรูปแบบ	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน
1. ขั้นวิธีเพื่อการผ่อนคลาย (Approach to relaxation)	1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย สงบนิ่งพร้อมที่จะเรียนรู้	- เตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน โดยทำสมาธิ เพื่อผ่อนคลาย ประมาณ 5 นาที	- การสังเกต
2. ขั้นการใช้ผังมโนทัศน์ (Concept mapping)	1. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามการทำงานของสมองโดยที่สมองจะรับรู้และจัดแบบแผนสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเรา 2. เพื่อให้ผู้เรียนจับประเด็น	1. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทบทวนความรู้เดิม ประมาณ 10-15 นาที โดยใช้คำถามในการนำอภิปรายได้แก่ 1.1 ใครเคยเขียนจดหมายบ้าง	- ใบงาน - การสังเกต

	<p>สำคัญและเข้าใจความหมาย การรวมกลุ่ม การแยกประเภท</p>	<p>1.2 จดหมายมีกี่ประเภท 1.3 อะไรบ้าง 1.4 หลักในการเขียนจดหมายที่ดี</p> <p>ควรมีหลักการอย่างไรบ้าง</p> <p>2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปประเด็นจากการอภิปราย เพื่อจะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่</p> <p>3. ผู้สอนบรรยายตามหัวข้อเนื้อหา</p> <p>4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ ดังนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1. รูปแบบของจดหมายกิจจ จรรยา กลุ่มที่ 2. หัวข้อจดหมายกิจจรรยา กลุ่มที่ 3 จดหมายกิจจรรยาที่ดี</p> <p>5. ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันเขียนแผนผังความคิด (Mind Map) โดยมีโนทัศน์หลักได้แก่ จดหมายกิจจรรยา</p> <p>6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผังโนทัศน์หน้าชั้นเรียนและให้เพื่อนๆ ร่วมอภิปราย ผู้สอนสังเกตการทำงานและการอภิปรายของผู้เรียนตามผังโนทัศน์</p> <p>7. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการอภิปราย</p>	
<p>3. ขั้นการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning)</p>	<p>1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตประจำวันหรือประสบการณ์ของตน</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ</p>	<p>8. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้และร่วมกันเสนอแนวคิดว่าสนใจทำแบบใด</p> <p>9. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนๆ ร่วมอภิปราย ผู้สอนสังเกตการทำงานและการอภิปรายของผู้เรียน</p> <p>10. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการอภิปราย</p>	<p>-การสังเกต -ใบงาน</p>

4. ชั้นการบริหาร สมอง (Operation to Brain-Gym)	1. เพื่อให้สมองผู้เรียนทำงาน เชื่อมโยงประสานกันได้ดีระหว่าง ซีกซ้ายและซีกขวา 2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย 3. ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของ เลือดไปเลี้ยงสมองดีขึ้น	ผู้เรียนฝึกบริหารสมองตามท่าที่กำหนด ประมาณ 5-10 นาที	-การสังเกต
5. ชั้นการคิด ไตร่ตรอง (Reflection)	1. เพื่อให้ผู้เรียนมีการพิจารณา ไตร่ตรอง เนื้อหาที่เรียน 2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ไตร่ตรองตามรูปแบบการเรียนรู้	12. ผู้เรียนฝึกการคิดไตร่ตรองจาก ประเด็นคำถามที่นำเสนอในใบงาน 13. ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาและประเมิน ตนเองตามใบงาน	-แบบทดสอบ

7. ระยะเวลาในการดำเนินการ

1 สิงหาคม 2554 – 30 กันยายน 2554

8. สถานที่จัดทำกิจกรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดศรีบุญเรือง

9. การติดตามและประเมินผล

1. ประเมินผลจากผู้เข้าร่วมโครงการ

- แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
- แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน
- แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอน
- ใบงาน

2. ประเมินผลโดยสังเกตจากพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- สังเกตพฤติกรรม

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น
2. นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้
3. นักเรียนมีระบบความคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา
4. นักเรียนสามารถเผชิญกับความเครียด ความโกรธและควบคุมดูแลตัวเองได้

โครงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความรักชาติ 5 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

พระมหาอดิเรก สัตวรานุกูล
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาจิตวิทยาการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

โครงร่างของโครงการ

1. ชื่อโครงการ

โครงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ผู้รับผิดชอบโครงการ

พระมหาอดิเรก สีตวราญกุล นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

3. หลักการและเหตุผล

ความเจริญก้าวหน้าในทางวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการตื่นตัวที่จะรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก ในส่วนของประเทศไทยได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางทั้งทางบวกและลบ กล่าวคือในทางบวกจะก่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยี ความทันสมัยทันสมัย ในขณะที่เดียวกันผลในทางลบก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การทำร้ายกันจนถึงแก่ชีวิตหรือการเบียดเบียนกัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การล่วงละเมิดทางเพศ การไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และการดื่มสุราหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น จึงเป็นเหตุทำให้ประเทศไทยเกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม และจริยธรรม ทำให้ผู้คนห่างเหินจากศาสนา ขาดการศึกษา และการอบรมที่ดีด้านจิตใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาอดิเรก สีตวราญกุล (2551:1) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 โดยการศึกษาอุบัติการณ์จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์ข่าวสดในช่วงย้อนหลัง 3 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2550 พบว่า มีการกระทำความผิดในลักษณะของการละเมิดศีล 5 จำนวน 960 คดี ซึ่งในจำนวนคดีดังกล่าวพบว่ามีเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นทำผิด จำนวน 197 คน จากการรายงานข่าวจะเป็นคดีที่มาจากกระทำความผิดศีลมากที่สุดอันดับแรกคือ ศีลข้อที่ 3 คือ การประพฤติก่อให้เกิดความผิดทางเพศ จำนวน 80 คน รองลงมาคือศีลข้อที่ 1 คือ การทำร้ายกันตลอดจนทำให้เสียชีวิต จำนวน 52 คน ศีลข้อที่ 5 คือ การดื่มสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท และการเสพยาเสพติด จำนวน 45 คน และศีลข้อที่ 2 คือ การลักขโมย จำนวน 20 คน ตามลำดับ

แม้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย แต่สังคมไทยก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏในข่าวสะเทือนขวัญและจิตใจคนไทย ที่มักจะมีการเบียดเบียนชีวิตทรัพย์สินฉ้อโกง หลอกลวงกันและกันอยู่เสมอ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะการที่ผู้คนในสังคมขาดศีลธรรม จริยธรรมที่ดีเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาในสังคมดังกล่าว สังคมจึงต้องมีข้อตกลงร่วมกัน เรียกว่า บัญญัติของสังคม ซึ่งหมายถึง กติกา และระเบียบของสังคม เพื่อที่จะทำให้สังคมมีความสุข มีระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม

เพื่อควบคุมความประพฤติของคนให้อยู่ในกรอบเดียวกัน เพราะคนเราจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งในมนุษย์และสัตว์เหล่าอื่น หากขาดสิ่งดังกล่าวคนก็ไม่อาจพัฒนาไปสู่คุณธรรมที่สูงกว่าได้ ดังที่ เสถียร โกเศศ (2507:9) กล่าวไว้ว่า คนและสัตว์เดรัจฉาน ย่อมมีการกิน การนอน การสืบพันธุ์ และการกลัวภัยเสมอกัน แต่สิ่งที่ทำให้คนต่างจากสัตว์เดรัจฉานนั้นก็คือ ธรรม และสิ่งที่จะนำคนให้เข้าถึงธรรมได้นั้นก็คือระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ศีล ศีลเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานแรกของพระพุทธศาสนา หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นข้อปฏิบัติของความเป็นคนก็ได้ คนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นมีใช้ว่าจะเกิดมามีรูปร่างหน้าตาเป็นมนุษย์เท่านั้น จะต้องมียุทธธรรมคือศีล 5 สำหรับมนุษย์อีกด้วย (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อ้างถึงใน พระมหาคอติเรก สีตวราญกุล 2552:2)

จากการศึกษาสภาพปัญหาของวัยรุ่นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องของการละเมิดศีล 5 ในประเด็นต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้พบว่า รากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือการที่นักเรียนขาดการกลม่อเมลาจิตใจ และปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ความสำนึกต่อหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การใช้สติพิจารณาไตร่ตรอง ลดน้อยถอยลงและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสม ก่อปรกับสภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียน ที่ยุ่ง ส่งเสริม ชักจูง และโน้มน้าวอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ให้สัมฤทธิ์ผลได้ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียน จะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดีและมีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ตั้งงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา(กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม 2548 : 22)

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระทำได้โดยการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเอง จากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา การศึกษารวบรวมข้อมูล การค้นคว้าทดลองทำโครงการและนำเสนอรายงาน รูปแบบการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายรูปแบบ หนึ่งในหลายรูปแบบนั้นก็คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based-Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับสาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือเคยเรียนมา เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวดี ภาษา (อ้างถึงในสุเมธ กฤตยกุลชาติ 2551:36) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ PBL ไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการเสาะแสวงหาความรู้เพื่อมาใช้แก้ปัญหาที่ได้รับมอบหมายอย่างมีกระบวนการและขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ทำให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และเป็นความรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงและพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาร่วมกันได้ และมณฑรา ธรรมบุศย์ (อ้างถึงในสุเมธ กฤตยกุลชาติ 2551:37) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ PBL ไว้ว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Constructivism โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาที่ตนศึกษาอยู่ด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาคือหลัก ซึ่งรูปแบบของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ

ซึ่งในแต่ละแบบก็จะมีขั้นตอนคล้ายๆ กัน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีหลักการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ (สุเมธ กฤตยกุลชาติ 2551:47)

ขั้นที่ 1 Clarifying unfamiliar terms กลุ่มผู้เรียนทำความเข้าใจคำศัพท์ ข้อความที่ปรากฏอยู่ในปัญหาให้ชัดเจน โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกในกลุ่มหรือการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราหรือสื่ออื่นๆ

ขั้นที่ 2 Problem definition กลุ่มผู้เรียนระบุปัญหาหรือข้อมูลสำคัญร่วมกันโดยทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหา เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ใดที่กล่าวถึงในปัญหานั้น

ขั้นที่ 3 Brainstorming กลุ่มผู้เรียนระดมสมองวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ และหาเหตุผลมาอธิบาย โดยอาศัยความรู้เดิมของสมาชิกกลุ่ม เป็นการช่วยกันคิดอย่างมีเหตุผล สรุปรวบรวมความรู้และแนวคิดของกลุ่มเกี่ยวกับกลไกการเกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่การสร้างสมมติฐานที่สมเหตุผลเพื่อใช้แก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 Analyzing the problem กลุ่มผู้เรียนอธิบายและตั้งสมมติฐานที่เชื่อมโยงกันกับปัญหาตามที่ได้ระดมสมองกัน แล้วนำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 5 Formulating learning issues กลุ่มผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อค้นหาข้อมูลที่จะอธิบายผลการวิเคราะห์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าความรู้ส่วนใดรู้แล้ว ส่วนใดต้องกลับไปทบทวน ส่วนใดยังไม่รู้หรือจำเป็นต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 6 Self - study ผู้เรียนค้นคว้ารวบรวมสารสนเทศจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning)

ขั้นที่ 7 จากรายงานข้อมูลสารสนเทศใหม่ที่ได้เข้ามา กลุ่มผู้เรียนนำมา อภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการและแนวทางเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดวังตะกั่ว โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 7 ขั้นตอน คือ 1. อธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ 2. ระบุปัญหา 3. ระดมพลังสมอง 4. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 5. ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 6. ผู้เรียนสืบค้นและแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง 7. รายงานข้อมูลใหม่ที่ได้มาจากการเรียนรู้แล้วไปนำไปปฏิบัติ

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

4.1 เพื่อปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5

4.2 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักเรียนให้สูงขึ้น

5. เป้าหมาย

5.1 เชิงปริมาณ : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดวังตะกั่ว จำนวน 28 คน

5.2 เชิงคุณภาพ : นักเรียนมีพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 สูงขึ้นและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สีส 5 มากขึ้น

6. แนวทางการดำเนินการ/ระยะเวลา

ขั้นตอน	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	วัสดุอุปกรณ์	วัน/เดือน/ปี
เตรียมงาน	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาหลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วางแผน/จัดทำโครงการ/นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์ 	นำเสนอโครงการ / ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงพัฒนาตามข้อเสนอ	เอกสารโครงการ	
ปฏิบัติงาน	<p>กิจกรรมที่ 1 ชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับสี 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับสี 5 - ระบุปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาสี 5 - ระดมพลังสมองเกี่ยวกับปัญหาการรักษาสี 5 - ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา - ร่วมกันกำหนดประเด็นการเรียนรู้ 	สื่อวีดิทัศน์/บรรยาย/อภิปราย	เอกสารประกอบการสอน/โน้ตบุ๊ก/โปรเจคเตอร์/เครื่องขยายเสียง	วัน อังคาร ที่ 23 สิงหาคม 2554 12.40 – 13.40 น.

	<ul style="list-style-type: none"> - สืบค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง - รายงานหน้าชั้นเรียน 			
	<p>กิจกรรมที่ 2 ชมภาพข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กระทำผิดศีล 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กระทำผิดศีล 5 - ร่วมกันระบุปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กระทำผิดศีล 5 - ร่วมกันระดมพลังสมอง - ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา - ร่วมกันกำหนดประเด็นการเรียนรู้ - สืบค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง - รายงานหน้าชั้นเรียน 	<p>สื่อวีดิทัศน์/บรรยาย/อภิปราย</p>	<p>เอกสารประกอบการสอน/โน้ตบุ๊ก/โปรเจคเตอร์/เครื่องขยายเสียง</p>	<p>วัน อังคาร ที่ 30 สิงหาคม 2554 12.40 – 13.40 น.</p>
	<p>กิจกรรมที่ 3 วาดรูปภาพเกี่ยวกับลักษณะของคนที่เหมาะสมตามหลักศีล 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเขียน Mind Map</p> <ul style="list-style-type: none"> - อธิบายทำความเข้าใจ 	<p>แบ่งกลุ่มวาดภาพทำ Mind Map</p>	<p>กระดาษเปล่า/สมุด/ดินสอ/ปากกา/ยางลบ/ดินสอสี</p>	<p>วัน อังคาร ที่ 6 กันยายน 2554 12.40 – 13.40 น.</p>

	เกี่ยวกับการวาดภาพ - ร่วมกันระบุปัญหา - ร่วมกันระดมพลังสมอง - ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา - ร่วมกันกำหนดประเด็นการเรียนรู้ - สืบค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง - รายงานหน้าชั้นเรียน			
--	---	--	--	--

7. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

วัน/เดือน/ปี	การดำเนินงาน
18 - 20 กรกฎาคม 2554	ศึกษาหลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
21 - 22 กรกฎาคม 2554	วางแผน/จัดทำโครงการ
23 กรกฎาคม 2554	นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์
30 กรกฎาคม 2554	ปรับปรุงตามที่สมาชิกในห้องเสนอ/นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์
6 สิงหาคม 2554	ปรับปรุงตามที่สมาชิกในห้องเสนอ/นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์
13 สิงหาคม 2554	ปรับปรุงตามที่สมาชิกในห้องเสนอ/นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์
20 สิงหาคม 2554	ปรับปรุงตามที่สมาชิกในห้องเสนอ/นำเสนอในชั้นเรียนเพื่ออภิปรายเชิงวิพากษ์
23 สิงหาคม 2554	<p>ปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ 1</p> <p>ชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับศิลปะ 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และองค์ประกอบของศิลปะแต่ละข้อดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> องค์แห่งการฆ่าสัตว์ การฆ่าสัตว์ต้องประกอบด้วยองค์ 5 คือ <ul style="list-style-type: none"> - สัตว์นั้นมีชีวิต - รู้ยู่่าสัตว์นั้นมีชีวิต - มีจิตคิดจะฆ่าสัตว์นั้น - มีความพยายามฆ่าสัตว์นั้น

	<ul style="list-style-type: none"> - สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น <p>2. องค์แห่งการลักทรัพย์ การลักทรัพย์ต้องประกอบด้วยองค์ 5 คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทรัพย์หรือสิ่งของนั้นมีเจ้าของหวงแหน - รู้ยู่่าทรัพย์นั้นมีเจ้าของหวงแหน - มีจิตคิดจะลักทรัพย์นั้น - มีความพยายามลักทรัพย์นั้น - ลักทรัพย์ได้ด้วยความพยายามนั้น <p>3. องค์แห่งการประพฤตินอกกาม การประพฤตินอกกามต้องประกอบด้วยองค์ 4 คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หญิงหรือชายที่ไม่ควรละเมิด - มีจิตคิดจะเสพเมถุน - ประกอบกิจในการเสพเมถุน - ยังอวัยวะเพศให้ถึงกัน <p>4. องค์แห่งการพูดเท็จ การพูดเท็จต้องประกอบด้วยองค์ 4 คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องไม่จริง - มีจิตคิดจะพูดให้ผิดไปจากความจริง - พยายามที่จะพูดให้ผิดไปจากความจริง - คนฟังเข้าใจความที่พูดนั้น <p>5. องค์แห่งการดื่มน้ำเมา การดื่มน้ำเมาต้องประกอบด้วยองค์ 4 คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำที่ดื่มเป็นน้ำเมา - มีจิตคิดจะดื่ม - พยายามดื่ม - น้ำเมานั้นล่องพ้นลำคองไป
30 สิงหาคม 2554	<p>ปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชมภาพข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กระทำผิดศีล 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
6 กันยายน 2554	<p>ปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - วาดรูปภาพเกี่ยวกับลักษณะของคนที่ประพฤตินอกกามศีล 5 โดยใช้ขั้นตอนรูปแบบเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเขียน Mind Map
7 - 9 กันยายน 2554	<p>สรุปโครงการฝึกปฏิบัติงานการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5</p>
10 กันยายน 2554	<p>สัมมนาการฝึกปฏิบัติงาน/นำเสนอการฝึกปฏิบัติงานต่ออาจารย์ในชั้นเรียน</p>

8. สถานที่ดำเนินการ

โรงเรียนวัดวังตะกุง ตำบลวังตะกุง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

9. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- 9.1. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 เพิ่มขึ้น
- 9.2. นักเรียนมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 เพิ่มขึ้น
- 9.3. นักเรียนมีจิตสำนึกต่อคุณและโทษของการรักษาศีล 5

10. แนวทางการประเมินผล

- 10.1. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับศีล 5
- 10.2. สอบถามคุณครูในโรงเรียน
- 10.3. สมุดตรวจสอบการรักษาศีล 5

11. รายละเอียดของงบประมาณ

- 5,000 บาท

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 เพิ่มขึ้น
2. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 เพิ่มขึ้น
3. นักเรียนมีความตระต่อคุณของการรักษาศีล 5 และโทษของการไม่รักษาศีล 5

แบบวัดความรู้เกี่ยวกับ ศิล 5

1. คำว่า ศิล ตรงกับคำภาษาบาลีว่าอะไร ?
 ก. ซีล ข. สील ค. ลีล ง. ซิล
2. คำว่า ศิล แปลว่าอะไร?
 ก. ความงาม ข. ความสะอาด ค. ความปรกติ ง. ความฉลาด
3. ศิลสำหรับฆราวาส(คนทั่วไป)ได้แก่ ?
 ก. ศิล 8 ข. ศิล 227 ค. ศิล 311 ง. ศิล 5
4. ข้อใด เป็นลักษณะเด่นของคนที่ไม่ดื่มสุรา เมรัย ?
 ก. มีสติรอบคอบ ข. มีความซื่อสัตย์
 ค. มีความขยัน ง. มีสมาธิแน่วแน่
5. อานิสงส์ของการรักษาศิลข้อที่ 2 คือ ?
 ก. อายุยืนสุขภาพดี ข. มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม
 ค. เป็นคนมีปัญญา ง. รวย
6. การรักษาศิลทำให้ได้รับอานิสงส์อะไรบ้าง ?
 ก. โภคสมบัติ ข. สวรรค์สมบัติ ค. นิพพานสมบัติ ง. ถูกทุกข้อ
7. คนเริ่มทำความดี ควรมีศิลเป็นหลัก เพราะเหตุใด ?
 ก. เพราะควรรักษาศิลก่อนให้ทาน ข. เพราะศิลเป็นเหตุให้เกิดโภคทรัพย์
 ค. เพราะศิลนำความสุขมาให้ตราบเท่าชรา ง. เพราะศิลเป็นบรรทัดให้คนประพฤติดี
8. ในบรรดาศิล 5 ข้อใดสำคัญที่สุด ?
 ก. ศิลข้อที่ 5 ข. ศิลข้อที่ 1 ค. ศิลข้อที่ 3 ง. ศิลข้อที่ 4
9. การรักษาศิลในก่อนสมัยพุทธกาลทำกันอย่างไร ?
 ก. นั่งสมาธิอย่างเดียว ข. ขอบจากพรหมณ์ ค. เข้าไปในป่า ง. ไม่ทำงานไม่ทานอาหารเย็น
10. เด็กชายแดงเก็บเงินได้แล้วไปคืนให้เจ้าของแสดงว่าแดงมีศิลข้อไหนในศิลทั้ง 5 ข้อ ?
 ก. ข้อที่ 1 ข. ข้อที่ 2 ค. ข้อที่ 4 ง. ข้อที่ 5

โครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (การคัดแยกขยะ)
วันที่ 5 เดือน กันยายน พ.ศ. 2554
ณ โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง

พระครูสังฆรักษ์ชวาล เจเดือน
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาจิตวิทยาการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1. โครงการ : โครงการฝึกปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ต้องการคัดแยกขยะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง

2. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้า ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการใช้เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย และขยะ หรือมูลฝอย เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัยนับเป็นปัญหาของชุมชนซึ่งต้องจัดการและแก้ไข

ความหมายของขยะหรือขยะมูลฝอย พจนานุกรมราชบัณฑิตสถานได้ให้คำจำกัดความคำว่า มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยาก เยื่อ และคำว่า ขยะหมายถึง หยาก เยื่อมูลฝอย จะเห็นว่าคำทั้งสองนี้มีความหมายเหมือนกัน ใช้แทนกันได้และบางทีจึงเห็นใช้ควบกันเป็นขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2497 ได้ให้คำจำกัดความและความหมายของคำว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหารเศษสินค้า ถ้ำ มูลสัตว์และซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ

ความหมายของขยะหรือขยะมูลฝอย (Refuse or Solid Waste) ในเชิงวิชาการหมายถึง ของเสียที่อยู่ในรูปของแข็งซึ่งอาจจะมีปริมาณขึ้นปะปนมาด้วยจำนวนหนึ่ง ขยะเป็นสิ่งเหลือใช้ หรือสิ่งที่ไม่ต้องการสามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ ดังนี้

1. ของเสียจากอุตสาหกรรม มาจากระบบอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดการที่เหมาะสมโดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้ตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมขึ้นแห่งแรกที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน ซึ่งก็สามารถกำจัดของเสียได้บางส่วน

2. ของเสียจากโรงพยาบาลและสถานศึกษาวิจัย ของเสียจากโรงพยาบาลเป็นของเสียอันตรายอย่างยิ่ง เป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารอันตราย

3. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่นยาฆ่าแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์ น้ำทิ้งจากการทำปุ๋ย เป็นต้น

4. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉาย แก้ว เศษอาหาร พลาสติก โลหะ ไม้ กระดาษ ยาง เป็นต้น

5. ของเสียจากสถานประกอบการในเมือง เช่นภัตตาคาร ตลาดสด วัด สถานเริงรมย์

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย

1. ความมั่งงายและขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น เห็นได้จากการทิ้งขยะลงตามพื้น หรือแหล่งน้ำ โดยไม่ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ให้
2. การผลิตหรือใช้สิ่งของมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่นการซื้อสินค้าโดยห่อแยกหรือใส่ถุงพลาสติกหลายถุง ทำให้มีขยะปริมาณมาก
3. การเก็บ และการทำลายหรือนำขยะไปใช้ประโยชน์ไม่มีประสิทธิภาพ จึงมีขยะตกค้างกองหมักหมมและส่งกลิ่นเหม็น

ประเภทของขยะ ที่ทิ้งกันอยู่ทั่วไปมี 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหารและพืชผัก สามารถนำไปหมักเป็นปุ๋ยได้
2. ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ โลหะ/อโลหะ ฯลฯ
3. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น ขอบบะหมี่สำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ฯลฯ
4. ขยะพิษ เป็นขยะอันตรายต้องแยกทิ้งต่างหาก เนื่องจากสมบัติทางกายภาพ และชีวภาพ เช่น ติดไฟง่าย ระเบิดได้ มีสารกัดกร่อน ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า กระป๋องยาฆ่าแมลง น้ำมันเครื่อง ฯลฯ

การกำจัดขยะไม่ให้มีคงกำจัดไม่ได้ เพราะในชีวิตประจำวันเราต้องใช้สิ่งของที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค จึงจำเป็นต้องมีของเหลือทิ้ง วิธีที่จะทำให้ขยะไม่ปัญหากับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ก็คือการลดปริมาณขยะที่จะทิ้งลดลง อาจโดยการนำสิ่งที่เป็นขยะนั้นกลับมาใช้ประโยชน์อีกหรือการลดปริมาณการใช้และให้เหลือสิ่งที่จะทิ้งเป็นขยะจริงเพียงพอที่ไม่สามารถนำสิ่งอื่นใดได้อีก

การคัดแยกขยะทำให้เรารู้ว่าควรจัดการกำจัดขยะแต่ละประเภทอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและงบประมาณ หรือขยะเช่นใดบ้างที่ควรนำกลับมาใช้ใหม่ เนื่องจากขยะของสังคมเมืองมีปริมาณมาก หากไม่คัดแยกขยะ งบประมาณในการกำจัดขยะย่อมต้องสูงตามไปด้วย และก่อให้เกิดมลภาวะกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ปัจจุบันการจัดการกับขยะมูลฝอยเป็นปัญหามลพิษที่สำคัญและมีความจำเป็นต้องการแก้ไขเนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมาก ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบยังมีขีดจำกัดในการบริหารจัดการอัน

เนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน และขาดกฎระเบียบมาตรการควบคุมหรือหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่บทที่ชัดเจน จึงยากต่อการปฏิบัติเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน การที่ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวนมากขึ้นในแต่ละวันนั้นส่วนหนึ่งมาจากคนเราให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์และความสะดวกสบายในการบริโภคเป็นหลักผนวกกับค่านิยมในการบริโภคแบบทิ้งขว้าง จนเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาของปริมาณขยะให้เหลือน้อยที่สุดและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคมที่ทำหน้าที่อบรมแก่สมาชิกในสังคม(สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2546, หน้า 200) โรงเรียนวัดโพธิ์เรียงแขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครมองเห็นความสำคัญในเรื่องของขยะมูลฝอย จึงได้จัดให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยการคัดแยกขยะ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียนมีความสำคัญต่อการเรียน ปัจจุบันขยะมูลฝอยในโรงเรียนมีปริมาณมากขึ้นในแต่ละวันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์และความสะดวกสบายในการบริโภคตลอดจนมีพฤติกรรมกาทิ้งขยะทุกประเภทในถังเดียวกัน ทำให้ยากต่อการนำวัสดุที่ยังมีประโยชน์อยู่แต่ปะปนอยู่กับขยะมูลฝอยกลับมาใช้อีกได้ ดังนั้น แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียนคือ ให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนรู้จักการคัดแยกขยะโดยการนำถังขยะมาใช้ให้มีสีที่แตกต่างกันดังนี้ ถังขยะมีพิษ (สีแดง) ถังขยะย่อยสลาย (สีเขียว) ถังขยะ รีไซเคิล(สีเหลือง) และถังขยะทั่วไป(สีฟ้า)เพื่อสามารถนำวัสดุที่ยังมีประโยชน์อยู่นำกลับมาใช้ใหม่(Recycle) ได้อีกทำให้ปริมาณขยะลดลงและยังเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตวัสดุต่างๆได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามยังพบว่านักเรียน ครู และผู้ที่มีส่วนร่วมในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกไม่เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะรวมถึงยังไม่สามารถทิ้งขยะได้อย่างถูกวิธี ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเลือกทำโครงงานที่ตนสนใจ หรือเป็นความสนใจร่วมกันทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาข้อมูลได้วางแผนปฏิบัติตามแผนในรายงานและสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับ ดังนั้นผู้สอนและผู้เรียนได้มีความคิดเห็นร่วมกันว่า จากสภาพปัญหาปริมาณขยะมีเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นผลเฉลี่ยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จึงเห็นสมควรจัดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนขึ้น ต้องการฝึกนักเรียนของโรงเรียนวัดโพธิ์เรียงให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อช่วย

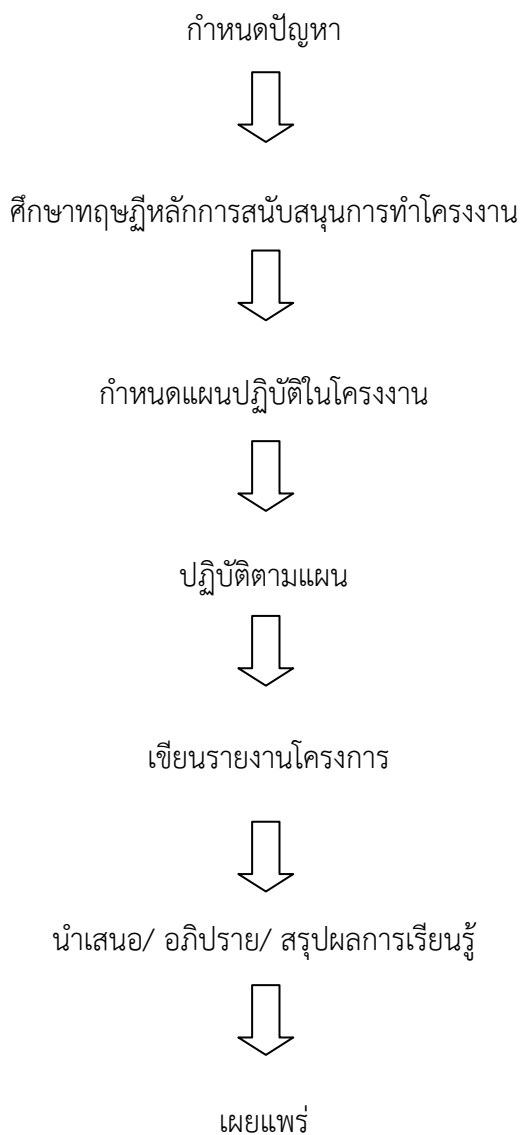
ลดปริมาณขยะในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ปลูกฝังการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติค่านิยมและพฤติกรรมในการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียน กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้ตระหนักเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมและแนวทางแก้ไข ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือในการปกป้องสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งมีการพัฒนาอย่างจริงจังและยังเป็นการช่วยลดขยะมูลฝอยและนำผลพลอยได้จากขยะมาคัดแยกเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

1. **ขั้นนำเสนอ** หมายถึง ขั้นที่ครู อาจารย์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาประเด็นการเรียนรู้หรือสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรหรือที่สนใจ
2. **ขั้นวางแผน** หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดปัญหาที่สนใจและศึกษาสภาพการณ์ ทฤษฎีหลักการที่เกี่ยวข้องและร่วมกันวางแผนโดยการระดมความคิดอภิปรายข้อสรุปของกลุ่มเพื่อทำแผนของโครงการในการทำโครงการ
3. **ขั้นปฏิบัติ** หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนที่กำหนด สรุปผลการศึกษา ส่วนรายงานนำเสนอ อภิปรายและสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์
4. **ขั้นประเมินผล** หมายถึง การวัดประเมินผลตามสภาพจริงโดยผู้เรียน เพื่อนครู และครูผู้สอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินผลจะเกิดขึ้นเป็นระยะตลอดการเรียนรู้แบบโครงการของผู้เรียนรวมทั้งครูผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย

รายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน

1. ครูผู้สอนเค้าโครงการรายวิชา (ลักษณะรายวิชาตามที่กำหนดในหลักสูตร) และเสนอประเด็นการเรียนการสอนเป็นเบื้องต้น
2. ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาประเด็นการเรียนการสอนซึ่งมีการใช้โครงการเป็นหลักร่วมด้วย
3. ผู้เรียนร่วมกันกำหนดกลุ่มผู้เรียนและหัวข้อโครงการ
4. ผู้เรียนเขียนโครงการเพื่อจัดทำโครงการและคิดแบบจัดทำโครงการ ดังนี้

3. วัตถุประสงค์

- 3.1. เพื่อฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้โครงการเป็นฐาน
- 3.2. เพื่อสร้างองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางทักษะของนักเรียนในโรงเรียน

4. เป้าหมาย

1. เชิงคุณภาพ : นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์เรียง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการคัดแยกขยะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการคัดแยกขยะ
2. เชิงปริมาณ : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง จำนวน 38 คน

5. ขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาในการดำเนินงาน

ลำดับที่	รายการกิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	วัสดุอุปกรณ์	วัน/เดือน/ปี
1. ขั้นเตรียมการ	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาหลักการ/แนวความคิด หลักการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป 	นำเสนอโครงงานร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น	เอกสาร / โครงงาน	22 ส.ค. 54
2. ขั้นดำเนินโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> จัดถังขยะที่มีสีที่แตกต่างกัน ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ถังขยะมีพิษ (สีแดง) ถังขยะย่อยสลาย (สีเขียว) ถังขยะรีไซเคิล (สีเหลือง) ถังขยะทั่วไป (สีฟ้า) ไว้ในที่ที่จัดไว้ให้ นักเรียนติดโปสเตอร์การกำจัดขยะอย่างถูกวิธีไว้บริเวณที่ทิ้งขยะ 	แบ่งงานมอบหมายติดตามงาน มีการตั้งประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และกรรมการ 4 คน	ถังขยะมีสีต่างๆ ถังสีแดง ถังสีเขียว ถังสีเหลือง และถังสีฟ้า	29 ส.ค. 54
3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> นักเรียนรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินจากแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (เอกสารทำความดี) แบบสอบถามรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ว่าด้วยการคัดแยกขยะ ประเมินจากภาพถ่ายกิจกรรม 	การนำเสนอรายงานผลสรุปประเมินผล		5 ก.ย. 54

6. การติดตามและประเมินผล

ลำดับที่	ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จ	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมิน
1	นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยการจัดถังขยะแยกออกเป็นสีต่างๆ	สังเกตพฤติกรรมและแบบสังเกตพฤติกรรม (สมุดทำความดี)
2	นักเรียนรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและรู้จักการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีด้วยการทิ้งขยะในถังที่แยกสีไว้แล้ว	ภาพถ่ายความร่วมมือ และการดำเนินกิจกรรม
3	นักเรียนเกิดความตระหนักในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	

7. งบประมาณ : ค่าอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ งบประมาณ 1,500 บาท

ลำดับที่	รายการ	งบประมาณ	หมายเหตุ
1	ค่าถังขยะ 4 ใบ	500	
2	ค่าโปสเตอร์	500	
3	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	500	
	รวม	1,500	

8. สถานที่ : โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง ถนนจรัลสนิทวงศ์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนทุกคน ที่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน
2. นักเรียนรักการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสามารถกำจัดขยะอย่างถูกวิธี
3. สามารถนำขยะไปทำประโยชน์ได้และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
4. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนางานได้อย่างเต็มศักยภาพอย่างยั่งยืนถาวร

รายงานผลการประเมินโครงการประชุมวิชาการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการ
สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”

ผลการประเมินโครงการประชุมวิชาการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน
บริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์”

วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554 เวลา 09.00-16.00 น.

ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 18 คน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ	พระสงฆ์	10	55.6
	ฆราวาส	8	44.6
รวม		18	100.0

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์ จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 55.6 และฆราวาส จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	6	33.3
	31 – 40 ปี	5	27.8
	41 – 50 ปี	2	11.1
	51 – 60 ปี	3	16.7
	มากกว่า 60 ปี	2	11.1
รวม		18	100.0

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 6 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ 31 – 40 ปี จำนวน 5 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 3 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	9	50.0
	ปริญญาโท	8	44.4
	ปริญญาเอก	1	5.6
รวม		18	100.0

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 9 คน/รูป คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 8 คน/รูป คิดเป็นร้อยละ 44.4 และปริญญาเอก จำนวน 1 คน/รูป คิดเป็นร้อยละ 5.6

ส่วนที่ 2 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชุมวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการประชุมวิชาการในภาพรวม

ความพึงพอใจด้านต่างๆ	ระดับความพึงพอใจ/จำนวนคน (คิดเป็นเปอร์เซ็นต์)					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึง พอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การเตรียมความพร้อมและการ สร้างบรรยากาศในการจัดประชุม	4 (8.5)	13 (44.0)	1 (45.5)	-	-	4.17	0.514	มาก
2. การลงทะเบียน	7 (38.9)	10 (55.6)	11 (5.6)	-	-	4.33	0.594	มาก
3. การจัดสถานที่และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าประชุม	7 (38.9)	11 (61.1)	-	-	-	4.39	0.502	มาก
4. ความน่าสนใจของหัวข้อเรื่อง	9 (50.0)	8 (44.4)	1 (5.6)	-	-	4.44	0.616	มาก
5. ความเหมาะสมของวิทยากรและผู้นำเสนอผลงาน	5 (27.8)	11 (61.1)	2 (11.1)	-	-	4.17	0.618	มาก

6. ความเหมาะสมของอุปกรณ์ใช้ช่วยบรรยายและนำเสนอผลงาน	3 (16.7)	13 (72.2)	2 (11.1)	-	-	4.06	0.539	มาก
7. ความน่าสนใจของนิทรรศการประกอบการจัดโครงการประชุมวิชาการ	7 (38.9)	6 (33.3)	5 (27.8)	-	-	4.11	0.832	มาก
8. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน	5 (27.8)	10 (55.6)	3 (16.7)	-	-	4.11	0.676	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.22	0.453	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจการประชุมวิชาการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.22 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ความน่าสนใจของหัวข้อเรื่อง มีระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.44 รองลงมาคือ การจัดสถานที่และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าประชุม มีระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.39 การลงทะเบียน มีระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.33 ความเหมาะสมของวิทยากรและผู้นำเสนอผลงาน และการเตรียมความพร้อมและการสร้างบรรยากาศในการจัดประชุม อยู่ระดับความพึงพอใจมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.17 ความน่าสนใจของนิทรรศการประกอบการจัดโครงการประชุมวิชาการ และ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน มีระดับความพึงพอใจมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.11 ความเหมาะสมของอุปกรณ์ใช้ช่วยบรรยายและนำเสนอผลงาน มีระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.06

หมายเหตุ : เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (\bar{X})

- 1.00 -1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
- 1.51- 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
- 2.51- 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 3.51- 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
- 4.51- 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์” สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพรวมของการเตรียมความพร้อมในการสร้างบรรยากาศในห้องประชุม การลงทะเบียน การจัดสถานที่และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าประชุม ความน่าสนใจของหัวข้อเรื่อง ความเหมาะสมของวิทยากรและผู้นำเสนอผลงาน ความเหมาะสมของอุปกรณ์ใช้ช่วยบรรยายและนำเสนอผลงาน ความน่าสนใจ

ของนิทรรศการประกอบการจัดโครงการประชุมวิชาการและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

เป็นโครงการที่ดี จัดได้เหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสามารถรู้และพัฒนาตนเองได้ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมน้อยเกินไป และเมื่อทำแล้วควรนำไปขยายผล สร้างเครือข่ายดูความเจริญเติบโตของผลงานว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะ

โครงการจัดได้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ซึ่งหากทุกโรงเรียนใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างสรรค์อย่างนี้ ระบบการศึกษาของไทย คงมีคุณภาพทั่วประเทศ โดยการนำไปขยายผลและควรประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายกว่านี้ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง

รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการประชุมวิชาการ
เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนของ
พระสงฆ์”

วันอาทิตย์ที่ 16 ตุลาคม 2554 เวลา 09.00-16.00 น.

ห้องสัมมนา 3 อาคาร 1 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

คณะ

1. คณะบริหารธุรกิจ	จำนวน	1	คน
2. คณะจิตวิทยา	จำนวน	5	คน
3. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวน	1	คน
	รวม	7	คน

หน่วยงาน

1. ศูนย์ให้คำปรึกษา	จำนวน	2	คน
2. ศูนย์พัฒนาศักยภาพชีวิตและการทำงาน	จำนวน	1	คน
3. หลักสูตรสาขาจิตวิทยา ระดับบัณฑิตศึกษา	จำนวน	1	คน
	รวม	4	คน

นักศึกษาปริญญาเอก

1. หลักสูตรจิตวิทยาดุขภูมบัณฑิต	จำนวน	1	คน
	รวม	1	คน

นักศึกษาปริญญาโท

1. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	จำนวน	1	คน
2. หลักสูตรบริหารมหาบัณฑิต	จำนวน	1	คน
	รวม	2	คน

บุคคลภายนอก

1. คณะมนุษยศาสตร์ สาขาชีวิตและความตาย	จำนวน	1	คน
2. สมาคมจิตวิทยา	จำนวน	1	คน
3. วัดธรรมมงคล	จำนวน	2	คน
4. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	จำนวน	1	คน
5. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	จำนวน	3	คน
7. วัดห้วยจรเข้มะ	จำนวน	4	คน
	รวม	12	คน

รวมผู้เข้าร่วมโครงการฯ	ทั้งหมด	26	คน
-------------------------------	----------------	-----------	-----------